

**Problema „Culte-Secte”  
Biserica Evanghelică din Sibiu**

C.N.9 A.S.

**1 iunie 1988**  
**Ministerul de Interne**  
**Inspectoratul Județean Sibiu**

**Notă**  
**către Ministerul de Interne, Departamentul**  
**Securității Statului, Direcția I**

Documentul conține detalii cu privire la vizita efectuată în România de Joachim Heubach, episcop al Bisericii Lutherane din Schauburg-Lippe.

Sunt menționate persoanele cu care acesta s-a întâlnit și subiectul discuțiilor, itinerariul, locurile și obiectivele vizitate.

*(ACNSAS, fond Documentar, dosar nr. 8684, vol. 6, f.125-130)*

125  
B

MINISTERUL DE INTERNE  
INSPECTORATUL JUDETEAN SIBIU  
- SECURITATE -  
Nr.132/BVM/oo13330/01.06.88

STRICT SECRET  
Exemplar nr 2

- 25.11.1925 -  
Către, RFG.

MINISTERUL DE INTERNE  
DEPARTAMENTUL SECURITATII STATULUI  
DIRECTIA I

Reportăm că în perioada 15 - 24 mai 1988 a efectuat o vizită oficială în România, cu aprobarea Departamentului Cuktelor, prof. dr. JOACHIM HEUBACH, episcop al Bisericii evanghelice luterane din Schauburg - Lippe, cu sediul la Bückeburg - R.F.G., membru al Consiliului central al Bisericiilor evanghelice luterane din R.F.G., împreună cu soția.

Oaspeții au călătorit cu autoturismul propriu și au fost cazați la camera de oaspeți a episcopiei evanghelice din Sibiu.

Programul vizitei a cuprins întâlniri și con vorbiri cu episcopul ALBERT KLEIN, cu membrii Consistoriului superior al bisericii evanghelice, ai Centrului eparhial Sibiu, cu decanii districtelor bisericicăști Sibiu, Mediaș, Alba și Sighișoara, cadrele didactice și studenții Institutului teologic protestant din Sibiu, precum și cu preoți evanghelici și membri ai presbiteriilor comunităților evanghelice vizitate, respectiv: Mediaș, Agnita, Cisnădie și Dîrlos, județul Sibiu; Tîrnăveni și Băgaciu, județul Mureș.

Atât la Sibiu cât și la Agnita și Dîrlos oaspețele a oficiat slujbe religioase sau a ținut predici în cadrul acestora.

In ziua de 20 mai a.c., episcopul JOACHIM HEUBACH a făcut o deplasare cu avionul la București unde l-a vizitat pe prim-preotul GUNTER AMBROSI, de a cărui spitalizare se ocupase îndeaproape în R.F.G. și a fost primit pentru con vorbiri la Ambasada R.F.G..

Din numeroasele informații pe care le detinem despre cel în cauză, obținute atât cu prilejul vizitelor sale anterioare în țara noastră cît și prin sursele care l-au contactat în străinătate, rezultind că se situează constant pe poziții favorabile României, manifestate chiar public în diferite imprejurări, am urmărit prin măsurile informativ-operative întreprinse (cu prilejul actualei vizite atât supravegherea emisarului străin cît și influențarea lui pozitivă prin sursele "DUMBRAVA", "BREBAN", "SAMOILA" și "GRAMA", instruite cu sarcini speciale în acest caz.

Din sinteza datelor și informațiilor obținute pe parcursul vizitei episcopului JOACHIM HEUBACH în zona noastră de competență, au rezultat următoarele aspecte de interes operativ:

Vizita a avut un caracter mixt, atât de informare cu privire la situația actuală și problemele Bisericii evanghelice C.A. din R.S. România în contextul accentuării fenomenului emigratiorist în rîndul emigratiori și deserventilor cultului, cît și de slujire directă și schimb de experiență în probleme teologice doctrinare și aplicative.

In discuțiile purtate cu conducerea și deservenții cultului evangelic pe parcursul vizitei, ospetele a manifestat interes, în principal, pentru cuboșterea următoarelor probleme:

- situația bisericii evanghelice CA din R.S.România în condițiile emigrării continue a multor preoți și, în context, modul în care sunt soluționate greutățile crescîndî în păstorirea comunităților bisericești cauzate de lipsa de preoți, în special în districtul bisericesc Mediaș, precum și a celor aflate în diasporă în districtul Sighisoara;
- problemele legate de deservirea mai multor comunități bisericești de un singur preot - aspecte organizatorice, greutăți, eficiență etc.;
- situația învățămîntului teologic protestant - profilul acestuia, dotarea cu material didactic din surse proprii și din străinătate, probleme financiare, schimburile de studenți și cadre didactice cu instituții specialize din R.F.G. În acest context, osp-

tele a anunțat că DIETMAR SCHMIDTMANN, doctorand la Facultatea de teologie a Universității din Münster - R.F.G. intenționează să studieze în toamna anului 1988 în diferite arhive ale statului român și ale Bisericii evanghelice, în vederea elaborării tezei sale de doctorat, sens în care va solicita aprobările necesare prin Ambasada R.S.R. din Bonn.

Vom urmări prin sursele noastre cu posibilități pregătirea și desfășurarea acestei acțiuni pentru larea măsurilor de preventie și influență corespunzătoare, reportând pe parcurs aspectele de interes operativ.

- evaluarea din cursul anului 1987 a demersurilor legate de retragerea din funcție a episcopului ALBERT KLEIN, ceea ce exprimându-și satisfacția că în final a fost aleasă soluția răminerii în continuare în funcție a acestuia.

La toate aceste probleme i s-au dat ospitelui răspunsuri corespunzătoare care au fost de natură să-i creeze o imagine reală, nedeformată cu privire la situația prezentă a populației de naționalitate germană și a bisericii evanghelice din țara noastră și să-i consolideze poziția favorabilă României, fapt concretizat în declarația de principiu făcută la sfîrșitul vizitei, în cadrul căreia a dat asigurări că atât el însuși cât și conducerea bisericii evanghelice din R.F.G. vor rămâne loiali față de R.S.R. România și nu se vor amesteca în problemele interne ale țării și ale bisericii evanghelice. *(In același)*

In discuțiile cu preoții și membrii presbiteriilor din localitățile vizitate, episcopul JOACHIM HEUBACH a avut o poziție realistă, explicând situația difidă existentă în prezent pe piața forței de muncă din R.F.G., inclusiv pentru preoți, combătind ideea că emigrarea populației germane din România ar fi un "act de alungare" și pledând pentru răminerea în continuare pe acest teritoriu și păstrarea tradițiilor multiseculare. Din controlul prin mijloace TO a unor reacții în urma discuțiilor respective, a rezultat că interlocutorii au recepționat cu atenție afirmațiile ospitelui vest-german, cărora funcția pe care acesta o detine le-a conferit un grad sporit de credibilitate.

Uniile au apreciat chiar că episcopul vest-german "a șocat deservenții cultului "prin faptul că a fost aşa de dur" în modul

de a pune problemele în legătură cu emigrarea.

In cadrul con vorbirilor pe care le-a avut cu episcopul ALBERT KLEIN, ospetele și-a exprimat îngrijorarea cu privire la faptul că Biserica evangelică din România este vizitată de preoți de origine română stabiliți în R.F.G. unde sunt cunoscuți cu poziție nefavorabilă și care, arogându-și atribute de reprezentare a unor organisme bisericești din R.F.G., încearcă să restabilească sau să amelioreze pe cont propriu relațiile cu biserica de aici. S-a referit în mod concret la vizitele efectuate în primăvara acestui an în România de preții FRANCHY KURT, președintele "Hilfskomiteului" și PAULINI MICHAEL, fost prim-preot la Mediaș, stabilit în R.F.G. în anul 1984, despre care episcopul HEUBACH cunoaște faptul că încearcă să fie recunoscut de Biserica evangelică din Westfalia, cu sediul la Bielefeld, ca un fel de "agent de legătură" cu biserica din țară.

Episcopul HEUBACH a dorit să cunoască poziția conducerii Bisericei evanghelice din România față de asemenea contacte și acțiuni și dacă nu există pericolul instaurării pe această cale, în timp, a unor structuri paralele de relații, pe lîngă cele oficiale, pozitive cu organisme bisericești instituționalizate din R.F.G.

Episcopul ALBERT KLEIN a detaliat demersurile făcute de conducerea Bisericii evanghelice din România în cazul preotului PAULINI MICHAEL, prin întărirea oficială a președintelui Bisericii evanghelice din Westfalia că cel în cauză nu va fi recunoscut ca delegat sau ca purtător al oricărui misiuni din partea acestei biserici.

In ceea ce-l privește pe FRANCHY KURT, încercările lui de reimprospătare a fostelor relații ale comitetului de ajutorare pe care îl conduce cu Biserica evangelică din România, deși nu pot fi impiedicate, nu su nici o sansă de reușită, conducerea bisericii răminind fermă pe poziția respingerii oricărora contacte oficiale cu acest organism, în primul rînd datorită faptului că el se află sub influență directă nefavorabilă atât a Asociației preoților emigrați din România cât și a organizației "Landsmannschaft".

Episcopul HEUBACH a apreciat această poziție și s-a angajat să o comunice oficial Consiliului Bisericilor evanghelice

(E.K.D.); cît și Conferinței episcopilor din R.F.G., pentru prevenirea și anihilarea unor acțiuni năfavorabile, de genul celor menționate.

In contextul unei discuții doctrinare purtate cu episcopul ALBERT KLEIN cu privire la relația dintre biserica evanghelică, stat și ideologia marxistă în țările socialiste, s-a cristalizat concepția episcopului HEUBACH în această problemă, în sensul că raportul dintre ideologia marxistă și teologie trebuie să fie de acceptare reciprocă, dar nu de amestecare. Biserica evanghelică are datoria să-și îndrumă credincioșii, să participe activ la edificarea societății sociale, dar nu trebuie să propaghe idei filozofice marxiste, ci să se mențină în limitele doctrinei ideologice.

Deosebit de interesat s-a arătat episcopul HEUBACH de evoluția prezentă a acestor raporturi în R.P. Ungară după dispariția episcopului KALDY, decedat și alegerea în această funcție a episcopului HARMATY. HEUBACH nu a împărtășit deviza "biserica în slujba socialismului", după care a condus KALDY biserica luterană ungă și deține date că episcopul HARMATY preconizează unele schimbări doctrinare moderatoare pentru găsirea unei platforme de înțelegere între diferitele grupări cu poziții opuse din Ungaria, a căror dispută s-a propagat pînă la nivelul Federației Luterane Mondiale.

Pentru culegerea unor date de actualitate în această problemă și cunoașterea situației la fața locului, episcopul HEUBACH și-a exprimat intenția de a vizita, pe drumul de înspăciere din România, R.P.Ungaria, unde urma să și băi convorbiri cu conducerea Bisericii luterane ungare.-

Din discuțiile purtate pe parcursul vizitei, au mai rezultat ca aspecte de interes, faptul că Biserica evanghelică luterană din Schaumburg-Lippe intenționează să trimită un capelan -ajutor pentru o perioadă de trei luni la o specializare la Biserica evanghelică din România, precum și faptul că Serviciul de televiziune al Bisericii evanghelice din R.F.G. preconizează să realizeze filmări într-una din bisericile evanghelice din țara noastră, în cooperare cu "ROMANIA-FILM".

Episcopul JOACHIM HEUBACH va reveni în R. S. România în primăvara anului 1989.

Vom aprofunda informațiile cu privire la proiectele enunțate , pe măsura concretizării lor și vom raporta de urmare aspectele de interes.-

SEFUL SECURITATII JUDETENE  
Locot.col. *Al. Petrescu*  
MACESANU CONSTANTIN

SEFUL SERVICIUL I/B  
Maior *Ion Popescu*  
IGNAT NECHIFOR

**24 martie 1989**

**Ministerul de Interne**

**Inspectoratul Județean Sibiu**

*Notă*

*Către Ministerul de Interne, Departamentul  
Securității Statului, Direcția I*

Nota cuprinde detalii cu privire la întâlnirea dintre Albert Klein (episcopul Bisericii Evanghelice C.A. din București) și preotul norvegian Terray Laszlo Geza.

*(ACNSAS, fond Documentar, dosar nr. 8684, vol. 6, ff.133-134)*

133

MINISTERUL DE INTERNE  
INSPECTORATUL JUDETEAN SIBIU  
- SECURITATE -  
Nr. 132/BMV/00 32007 / 2.03. 1989

STRICT SECRET  
Exemplar nr 2

Către,

MINISTERUL SE INTERNE  
DEPARTAMENTUL SECURITATII STATULUI  
DIRECTIA I - BUCURESTI -

*2-1st 1072*  
Raportăm că în ziua de 14.03.1989, episcopul Bisericii Evanghelice C.A. din R.S.România, ALBERT KLEIN, a fost vizitat de preotul norvegian TERRAY LASLO GEZA, originar din Ungaria, stabilit în Norvegia încă din timpul războiului, personalitate cultică, bun cunosător al bisericilor lutherane din întreaga lume prin multiplele misiuni îndeplinite în decursul timpului în diferitele organisme ale Federației Lutherane Mondiale (F.L.M.).

In discuții străinul a subliniat că se află în România pentru a se informa și a documenta o intervenție pe care Biserica evangelică din Norvegia preconizează să o facă pe lîngă Federația Lutherană Mondială, vizând îmbunătățirea relațiilor acestui for cultic internațional cu bisericile sud-est europene, care în prezent sunt tensionate datorită alegerii în fruntea secretariatului pentru Europa al federației a unui ungur, respectiv episcopul TIBOR GURUG, care, - se apreciază -, în actuala situație încordată nu va putea realiza relații rodnice, paralizînd un sector important de acțiune al organismului respectiv.

Punctele cele mai "sensibile", sub aspectul relațiilor actuale cu R.P.U. constituindu-le bisericile lutherane din Boemia - R.S.Cehoslovacia și România, TERRAY a fost însărcinat de Biserica Evangelică din Norvegia să sondeze în cadrul acestei misiuni în Cehoslovacia și România opinia conducerii bisericilor evanghelice și sinodo-presbiteriale cu privire

la inițiativa de schimbare din funcție a lui TIBOR GUNNAR, pe care Norvegia preconizează să o formuleze atât la sesiunea din acest an a Comitetului Executiv al F.L.M. (Neuendettelsau - R.F.G., iunie 1987), cît și la Adunarea Generală a F.L.M. din 1990 (Curitiba - Brazilia).

Venind de la Bratislava, emisarul cultic norvegian a purtat discuții pe timpul vizitei în România cu conducerea Bisericii sinodo-presbiteriale din București și cu episcopul PAUL ZEDDRESY din Cluj Napoca, subliniind în cadrul converzirii avute cu episcopul ALBERT KLEIN că a întîlnit fără excepție opinii favorabile inițiativei norvegiene.

Obținând și acceptul episcopului KLEIN, TERRAY LASLO a dorit să se asigure că și reprezentantul român în Comitetul Executiv al F.L.M., prim-preotul REHNER WOLFGANG din Sibiu, va susține la sesiunea din R.F.G. propunerea Bisericii Evanghelice din Norvegia. A primit asigurările corespunzătoare.

Mentionăm că contracararea unor influențe nefavorabile țării noastre exercitată de preoți lutherani din R.P.U. ce dețin funcții de conducere în diferite organisme ale F.L.M. a constituit unul din obiectivele prioritare și în acțiunea de influență exercitată asupra secretarului general al F.L.M., preotul norvegian GUNNAR STAALSETT, pe timpul vizitei acestuia la Sibiu, în zilele de 20 și 21.11. 1988 (rapoartele noastre nr. 132/BMV din 17 și respectiv 25.11.1988).

Apreciem că, prin conjugarea celor două acțiuni, vom putea contribui la obținerea unor efecte favorabile, care vor fi controlate în continuare prin sursele noastre cu posibilități, noile date de interes urmând să fie raportate pe parcurs.

SEFUL SPĂRZĂTII  
Lt.col. PETRISOR THEODOR

SEFUL SERVICIULUI I/B  
Lt.col. IGNAT NECHIFOR

**24 martie 1989**

**Ministerul de Interne**

**Inspectoratul Județean Sibiu**

*Notă*

*Către Ministerul de Interne, Departamentul  
Securității Statului, Direcția I*

Nota cuprinde detalii cu privire la întâlnirea dintre Albert Klein (episcopul Bisericii Evanghelice C.A. din București) și preotul norvegian Terray Laszlo Geza.

*(ACNSAS, fond Documentar, dosar nr. 8684, vol. 6 f.92-96)*

Către,

MINISTERUL DE INTERNE  
DEPARTAMENTUL SECURITATII STATULUI  
DIRECTIA I - BUCURESTI  
- personal director colnel GH. Ratiu  
- sef directie -

Raportăm că în perioada 24.02. - 12.03.1989, informatorul nostru "BREBAN", preot evanghelic-lutheran cu funcție de conducere în ierarhia Bisericii evanghelice C.A. din R.S. România, a efectuat o deplasare în interes de serviciu în R.F.G., incluzând scurte sejururi în R.D.G., precum și în Berlinul de Est și occidental.

Scopul principal al călătoriei l-a constituit participarea ca delegat oficial, la lucrările sesiunii de primăvară a Conferinței liturgice a bisericilor luterane din R.F.G., care s-a desfășurat în localitatea Fulda, R.F.G., în zilele de 27 și 28.02.1989.

In preajma acestei deplasări, sursa a fost pregătită contrainformativ atât pentru obținerea unor date de interes din întîlnirile și con vorbirile pe care urma să le realizeze cu diferite personalități cultice pe parcursul călătoriei, cât și cu privire la poziția pe care să o adopte în abordarea unor probleme controversate ca cea a sistematizării localităților rurale din țara noastră, a emigrărilor, etc. De asemenea, a primit sarcina să acționeze în direcția influențării pozitive a unor persoane cu funcții de conducere în diferitele organisme ale Bisericii evanghelice din R.F.G., cunoscute cu poziții favorabile țării noastre, urmărind, totodată obținerea unor date relevante cu privire la relațiile bilaterale, în special referitoare la propaganda antiromânească din mass-media și eventuale acțiuni preconizate de emigratia română din R.F.G., care ar putea leza interesele țării noastre.

Respectând instrucțiunile făcute, informatorul a furnizat la înapoiere o serie de date de interes, pe care le raportăm

✓✓

în sinteză, astfel :

- deși în mediile din R.F.G. propaganda antiromânească a scăzut în intensitate, atacurile publicistice îndreptindu-se tot mai vehement împotriva străinilor - indiferent de proveniența lor - stabiliți în R.F.G., sub deviza generică : "cine intervine în favoarea azilanților, acționează spre răul R.F.G. și al poporului german", sursa a sesizat totuși, un interes viu existent în continuare în special pentru problema sistematizării localităților rurale din țara noastră și gradul în care aceasta ar urma să afecteze așezările cu populație de naționalitate germană.

Această întrebare a fost formulată atât în cadrul întrenirii comune amicale a participanților la conferința de la Fulda, cât și la ședința referenților pentru probleme ecumenice ale bisericilor evanghelice din R.F.G. de la Hanovra, la care sursa a participat în ziua de 2 martie a.c.

In baza instructajului făcut, sursa a dat de fiecare dată răspunsuri conforme cu realitatea și interesele țării noastre.

Acestea au fost confirmate oficial și în cadrul întrevederii avute în ziua de 2.03.a.c. cu ambasadorul R.S.România la Bonn, la care a participat și dr. LUDWIG MARKERT, consilier la Oficiul Central al Uniunii bisericilor evanghelice din R.F.G. (E.K.D.). Acesta a fost satisfăcut de răspunsurile primite, inclusiv de precizarea că sistematizarea și modernizarea preconizată în mediul rural nu va afecta nici un fel de lăcașe de cult. În schimb, străinul a fost nemulțumit pentru neclarificarea problemei trimiterilor de medicamente în România, la care ambasadorul a răspuns doar că "ajutor în medicamente se acceptă numai în caz de calamități naturale".

Această întrevedere a fost realizată la solicitarea Oficiului Central al E.K.D., urmată de invitația ambasadei noastre din R.F.G.

- sursa semnalează faptul că problema trimiterilor de aparatură medicală, materiale auxiliare și medicamente pentru diferite instituții sanitare și persoane fizice din România, s-a situat în centrul discuțiilor purtate cu președintele

societății de ajutor bisericesc "Diakonisches Werk" din Stuttgart, KARL-HEINZ NEUKAMM, cît și cu referentul de specialitate REINHARD BRAKHAGE. Ambii și-au exprimat neliniștea cu privire la stoparea, de către partea română, a trimiterilor de medicamente, de la începutul acestui an, cît și în legătură cu intirzierea unui răspuns favorabil pentru livrarea aparaturii și materialelor medicale care se află deja pregătite la Institutul de medicină din Tübingen, fiind întocmite și actele de donație, cît și pentru acceptarea ofertei privind stația de dializă cu sase posturi, destinată Spitalului municipal Sibiu.

Pentru rediscutarea acestor probleme este preconizată o nouă vizită în România a profesorului WALTER HEINZE de la societatea respectivă, cît și a unui specialist din partea firmei "BELKO", producătoare a acestei aparaturi, în perioada 21 - 26 aprilie a.c.

- din discuțiile purtate cu dr. LUDWIG MARKERT, cu episcopul JOACHIM HEUBACH al Bisericii evanghelice din Schaumburg - Lippe, cît și cu REINHARD BRAKHAGE, la Stuttgart, sursa a reținut îngrijorarea acestora în legătură cu unele informații din care rezultă că scriitoarea de origine română, HERTA MULLER, împreună cu un grup de colaboratori de aceeași origine, cu preocupări și concepții similare, intenționează să organizeze în cadrul manifestărilor prilejuite de a 23-a ediție a "Zilelor festive ale Bisericii evanghelice din R.F.G" (KIRCHENTAG), care se va desfășura în perioada 3 - 14.06.1989 în Berlinul occidental, un "FORUM ROMANIA", sub deviza "Tendinii complexe", în care să pună în discuție aspecte privind situația economică și a "drepturilor omului" din România. Demnitarii cultici cu care a discutat au fost unanimi în sprijinirea că o asemenea manifestare, contrăstînd cu caracterul general al acțiunii, este de nedorit, ea putînd afecta în sens nefavorabil și relațiile cu biserica evangelică din România.

Atât LUDWIG MARKERT, cît și episcopul JOACHIM HEUBACH și-au exprimat intenția, susținută de sursă, de a încerca să acționeze pentru a preveni o asemenea manifestare cu caracter politic în cadrul reuniiunii de la Berlin, capacîndu-l în

91  
42

acest sens și pe dr. MARTIN KRUSE, președintele consiliului de conducere al E.K.D. și episcop al Bisericii evanghelice din Berlinul occidental.

Mentionăm că episcopul JOACHIM HEUBACH, cunoscut cu poziție constant favorabilă țării noastre, va vizita România în perioada 13 - 22 mai 1989, prilej cu care vom acționa prin sursele "BREBAN" și "DUMBRAVA" în direcția influențării lui pozitive, inclusiv pentru a-i consolida poziția de respingere a acțiunii antiromânești de la Berlin.

Mentionăm, de asemenea, că Biserica evangelică din România urmează să fie reprezentată la manifestările din Berlinul occidental de preoții SAMUEL ANDREAS PIRINGER de la parohia evangelică din comuna Vurpăr, județul Sibiu, aflat în atenția noastră și GERHARD WAGNER, de la parohia evangelică din Alba Iulia, județul Alba, propunerile pentru participarea acestora fiind înaintate Departamentului Cultelor din București.

- din discuțiile purtate cu personalitățile cultice menționate, dar și cu altele, ca THEO SORG, episcopul Bisericii evanghelice din Würtemberg, HANS JOACHIM NULKE, secretarul general al organizației de ajutorare "GUSTAV ADOLF-WERK", dr. PETER SCHELLEMBERG, secretar general al organizației de ajutorare "MARTIN-LUTHER BUND" a Bisericii evanghelice din R.F.G. și alții, sursa a reținut interesul viu pentru situația Bisericii evanghelice din România și manifestările uneime de simpatie și solidaritate cu aceasta și conducătorul ei, episcopul ALBERT KLEIN.

Mai mulți dintre demnitarii cultici vest-germani și-au exprimat intenția de a vizita România în luna martie 1990, pentru a participa la 80-a aniversare a zilei de naștere a episcopului ALBERT KLEIN.

- pe timpul sejurului de 2 zile în R.D.G., sursa a avut întrevederi la Berlin cu MARTIN HELLBRUCK, referent al Oficiului Central al Comitetului Național din R.D.G. și Federației Lutherane Mondiale, respectiv la Weimar cu HANS SCHAFER, consilier superior al Bisericii evanghelice-luthe-

rane din Turingia, fără însă a rezulta aspecte de interes operativ. Consilierul SCHAEFER și-a exprimat intenția de a vizita România, fără a fi stabilită încă data.

In schimbul acestuia, a fost definitivat termenul de vizită în țara noastră a directorului Scolii de muzică bisericescă din Dresden / R.D.G., CHRISTFRIED BRÜDEL, respectiv perioada 14 - 21 august 1989.

Prin informatorii "BREBAN" și "DUMBRAVA", cît și prin celelalte surse cu posibilități din rîndul clerului evangelic, vom întreprinde măsurile corespunzătoare de control și influență asupra emisarilor cultici ce ne vor vizita țara, urmând a raporta în fiecare caz rezultatele de interes operativ obținute.

SEFUL SECURITĂȚII  
Lt.col. PETRISOR THEODOR

SEFUL SERVICIULUI I/B  
Lt.col. IGNAT NECHIFOR

**31 mai 1989**

**Ministerul de Interne**

**Inspectoratul Județean Sibiu**

*Notă*

*Către Ministerul de Interne, Departamentul  
Securității Statului, Direcția I*

**Documentul conține informații cu privire la programul vizitei în România a lui Joachim Heubach, episcop al bisericii evanghelice din Schamburg-Lippe.**

*(ACNSAS, fond Documentar, dosar nr. 8684, vol. 6 f. 114-117)*

114

MINISTERUL DE INTERNE  
INSPECTORATUL JUDETEAN SIBIU  
- SECURITATE -  
Nr. 132/BMV/00 33665 / 37. 05. 1989

STRICT SECRET  
Exemplar nr 2

Către,

MINISTERUL DE INTERNE  
DEPARTAMENTUL SECURITATII STATULUI  
DIRECTIA I

In completarea aspectelor cuprinse in reportul nostru cu nr. 132/BMV/0033411 din 20.05.1989 referitoare la cetățeanul vest-german prof.dr. JOACHIM HEUBACH - episcopul Bisericii evanghelice din Schamburg - Lippe, R.F.G., care, împreună cu soția, a efectuat o vizită oficială în țara noastră, în perioada 13 - 22.05.a.c., ca invitat al conducerii Bisericii evanghelice C.A. din R.S.România și cu aprobarea Departamentului Cultelor, raportăm următoarele date de interes, rezultate din măsurile noastre de control și influență, întreprinse asupra demnitarului cultic pe timpul sejurului acestuia în zona noastră de competență.

Acesta a fost insotit de cetățeanul vest-german REESE HANS HELMUT, născut la 3.01.1922 în R.F.G., Consilier la episcopia menționată, care însă a călătorit în calitate de turist și s-a aflat la prima vizită în România.

Programul vizitei episcopului JOACHIM HEUBACH a cuprins, în județul Sibiu, întâlniri și convorbiri cu episcopul ALBERT KLEIN, cu membrii Consistoriului superior al Bisericii evanghelice, ai Centralui eparhial Sibiu, cu decanii districtelor bisericesti din Sibiu, Mediaș și Alba, cadrele didactice și studenții Institutului teologic protestant din Sibiu, precum și cu preoți evanghelici și membri ai presbiteriilor comunităților evanghelice vizitate, respectiv Agnita, Cisnădie, și Cîrța, unde oaspetele a oficiat slujbele religioase. Pentru controlul activității desfășurate de oaspetele vest-germane pe raza județelor Mureș și Alba, au fost informate securitățile județene respective.

Această vizită a episcopului JOACHIM HEUBACH a avut, ca și cea precedentă din luna mai 1988, un caracter mixt, atât de informare cu privire la situația actuală și problemele Bisericii evanghelice C.A. din R.S. România, cît și de slujire directă și schimb de experiență în probleme teologice doctrinare și aplicative.

In alocuțiunile publice rostite de oaspetele vest-german la slujbele religioase ținute în diferitele localități vizitate, cît și în discuțiile purtate cu deservenții cultici și membrii presbiteriilor, acesta a avut o poziție corectă, a vorbit deschis de problemele și dificultățile cu care se confruntă în prezent bisericile evanghelice din R.F.G. și preoții evanghelici-lutherani, afectați de șomaj și a pledat pentru menținerea comunităților transilvănene, păstrarea și cultivarea în continuare a valoroaselor tradiții multiseculare.

Discuțiile purtate cu conducerea Bisericii evanghelice, cu membrii Consistoriului superior al acesteia, dar și vizitele făcute în diferitele comunități evanghelice, au fost de natură să-i creeze o imagine reală cu privire la situația prezentă a populației de naționalitate germană și a cultului evanghelic din țara noastră și să-i concordeze poziția favorabilă României.

Episcopul JOACHIM HEUBACH a făcut o nouă probă a loialității sale față de conducerea Bisericii evanghelice din România, combătinând atitudinea critică adoptată față de episcopul ALBERT KLEIN de prim-preotul comunității evanghelice din București, GUNTER AMBROSI, în cadrul discuțiilor purtate cu oaspetele vest-german cu prilejul vizitei acestuia la București, în ziua de 18 mai a.c.

Imediat după revenirea la Sibiu, în ziua de 19 mai, episcopul HEUBACH l-a informat pe ALBERT KLEIN că preotul GUNTER AMBROSI a încercat să-i expună o serie de considerații critice cu privire la modul cum el (KLEIN) conduce biserică evangelică, acuzîndu-l că, prin lipsă de fermitate în problema emigrărilor, în special din rîndul proprietelor enoriași ar periclitat existența viitoare a comunităților evanghelice, precum și pentru faptul că nu militează suficient pentru implicarea Bisericii evanghelice în sfera serviciilor diaconice, prin înființarea unui azil de bătrini și a unui spital propriu.

16

HEUBACH a subliniat că, din cîte s-a putut convinge personal, aceste acuzații sănătate de lipsite de temei, fapt pentru care nici mă le-a luat în considerare. Preotului AMBROSI, în schimb, i-a atras atenția că, în situația actuală, pe prim plan ar trebui pusă unitatea de concepții și acțiune a întregului cler evanghelic, fiind deosebit de nocive încercările de a crea disensiuni interne și o atmosferă de nefiincredere față de actuala conducere, care are de luptat cu probleme mai complexe ca oricând.

In același timp, el și-a exprimat îngrijorarea față de starea sănătății preotului [REDACTED] care, pe un fond neuro-psihic labil, a recidivat în alcoolism. HEUBACH s-a oferit să-i finanțeze o nouă cură de dezalcoolizare și refacere în R.F.G., propunere față de care însă acesta încă acesta nu s-a pronuntat.

In contextul problemelor privind acțiunea "Forum România", discutate cu oaspeții vest-germani cu prilejul vizitei sale la Sibiu, am atenționat prin sursele de influență dirijate pe lîngă acesta pentru a-l determina să participe la manifestarea consacrată României din programul "Zilelor festive ale Bisericii evanghelice din R.F.G.", date fiind noile condiții de desfășurare a acesteia (detaliate în raportul nostru anterior).

Episcopul NEUBACH, nu s-a pronunțat definitiv asupra acestei solicitări, apreciind că, prin neparticiparea cuplului WAGNER - MÜLLER și măsurile de asigurare luate de prieteni ai României, care vor fi prezenti, manifestarea respectivă a fost, practic, "dezamorsată".

Oaspetele vest-german, căruia i s-a alăturat cu opinii similare și însoțitorul său, H. REESE, a dat expresie impresiilor sale deosebite dobândite pe parcursul vizitei în România, în alocuțiunea rostită la recepția oferită în cîinstea lor de Consistoriul superior al bisericii evanghelice la hotelul "Bulevard", în seara zilei de 19 mai a.c. (moment operativ controlat prin mijloace T.O.).

El a subliniat plăcerea pe care i-o rezervă fiecare revenire în România, atât pentru frumusețea țării cît și a oamenilor, importanța pe care o acordă cultivării bunelor relații personale cu conducerea cultului evanghelic din țara noastră, a dat asigurări privind solidaritatea sa și a organizelor de conducere ale Bisericii evanghelice din R.F.G. cu cea

SMY

din Transilvania și a mulțumit, în final, pentru ospitalitatea și căldura sufletească cu care el și însătorul său au fost întâmpinați pe tot parcursul vizitei.

HANS REESE și soția acestuia s-au întâlnit în R.F.G. sămbătă, 20 mai a.c., fiind urmați de episcopul HEUBACH, cu soție luni, 22 mai a.c., după consumarea programului stabilit, care a fost respectat integral.

SEFUL SECURITATII

Lt.col. *Hetm 87*  
PETRISOR THEODOR

SEFUL SERVICIULUI I/B

Lt.col.

IGNAT NECHIFOR  
*mr. Etaliș*

**29 septembrie 1989**  
**Ministerul de Interne**  
**Inspectoratul Județean Sibiu**

*Notă-Raport*  
*Către Ministerul de Interne, Departamentul*  
*Securității Statului, Direcția I*

**Documentul conține informații detaliate cu privire la vizita efectuată de o delegație a Bisericii Evanghelice din RFG pe teritoriul României.**

*(ACNSAS, fond Documentar, dosar nr. 8684, vol. 6 ,ff. 7-10)*

Nr. 3.

După judecătări și în baza

Securității

nr 100/BSII-N/29.09.1929

statut Securității

Securității

7

### NOTĂ - RAPORT

La data de 29.09.1929, din ordinul omului și  
din securitatea sa, DUMBOVĂCA în legătură cu  
proiectata vizită în România a delegației bisericii  
evanghelice bavareze din landul Bavarie, rezultă  
următoarele:

Biserica bavareză din Bavarie este de fapt o  
confraternică bisericească, al cărei episcop nu numește  
HANSELMAN și este condusă de un Consiliu  
central, care ca opera pune la dispoziție  
oificiu (consistoriu) format din 20 persoane  
sau una din cele mai mari biserici din  
RFG, în prezentă exclusiv teologică, dar  
ca reprezentare este de acordare de dupăzeci  
(STRASS)

Au acestora biserică, relațiile episcopiei  
evanghelice din România sunt  
limitate la domeniul teologic, academic,  
ocupațional propriu al institutului străină  
de Facultate de Teologie, din cadrul Universității  
din MUNCHEN. (CRITICAF KLEIN și HANS  
KLEIN, ultimul fiul episcopului ALEXANDER KLEIN

Ambele au fost în RFG în anul 1929. –  
în discursibili cu toții ca reprezentanți ai  
bisericii bavareze, prezintându-le se intenție  
unei delegații de o săptămână vizită în  
România, aspect în legătură cu care  
secuția î-l-a informat pe episcop la  
re întoarcere în țară.

Dumbovăca susține că direct une

i s-a comunicat minic din partea  
bisericii din Bucovina. În privire la  
această vizită și opiniile că membrii  
delegației s.s. fi odihnat direct ambasadei  
române din Koln.

De la cei doi sus menționati a intiba  
devenita delegației să o vizite etate sosești  
biserică evanghelică și să o vizite discuție  
cu preotii din București ( Ambrozie ),  
Moscov, Ljubljana și Lubin. La sfârșito  
ria sepoartementului cultelor episcopul  
Albert KLEIN a întocmit cteva proce-  
nari în parohiile și urmările și în vî-  
tări, numind o programul să -  
de jumătate jumătate de schimbări orpe-  
dăr și interese bisericii. Întenționarea  
să scote din programul vizitei legă-  
toare multe preotul și solicitați pluviu  
de punctul său să nu vo preot  
și vizitat primul preotul misiunei din  
București, fiind placut.

În privire la utilitatea și scopul vizitei  
din Bucovina este deosebită că vîlta este  
oportuna și foarte posibilitatea numero-  
rii reabilitării din parohii, de către  
reprezentanții unei biserici care nu o  
vizită pînă în vîrstă de lîncă o am-  
plifică din toate vîrstă. I motivat  
spunerea primă faptul că cele dină  
persone din delegație pe care i cunoaște  
persone, respectiv prof. WELZER exigant  
cănum din Bișteni Rosand - emigru în

10)

1944 - este membru în cercul de prieteni  
ai Transilvaniei și JEHLE HECMOTH, cel care  
prin interventie sa, a determinat născutarea  
securului E. WAGHER și H. RUEGER de la nume  
festivă Kirschblüte lui, săt urmări  
nuncați în studiile foarte bune voastre.

De călduri munții ai deljilor sună  
cunoscătorii cu cunoștințe obținute  
lucruri bune în probleme politice  
și într-o lăză astăzi de a depărtă apărările  
cu binecuvântarea din România prea  
puini și nu vor da probleme.

Consolidarea disidenței și se poate repeta  
și un răsărit de români în răspândirea  
bunicii evanghelice, în proiect german  
îl răspindă imediat însă în te păstrare  
nu tard și poartă un ci de grădini  
și obținerea lor să române în trăie-

ști pe vremea programul del judecător  
într-o război și relatația să s-a  
intocmit doar un proiect de program  
într-un timp și fi definitivă de  
astăzi oportunitatea să fie expusă  
pe cîndva întrebuințarea românilor  
omului său și nu în cîndva o  
țipă care a luat.

Delegația va suna în trei urmă  
în orasul, vo fi întâmpinătoare  
de București de profesor SINGER

HERMANI si adunăto să băiu tot ce ~~g~~<sup>g</sup> 10  
orice un.

Nr fi sucoltate cu privire la  
intuitibili si obiectibile pe care le ne  
dimpotrivă să nu definiativ propun

Succ. suntemur o fapt  
instruită ~~supra~~ modului că e  
procede în vînă, pentru stabilirea  
de un ornameute si folosire  
principiu în trăi o membru  
de părți pentru a excede, în  
codul contractelor sau ei o  
influență pozitivă, de cîndtre  
a propoziției occidentibile

la urmă

**29 septembrie 1989**  
**Ministerul de Interne**  
**Inspectoratul Județean Sibiu**

**Notă**

**Nota conține informații referitoare la vizita delegației Comisiei Sinodale a Bisericii Evanghelice Lutherane din landul Bavaria al Republicii Federale Germania. Aceasta era compusă din: Karl Heinz Schwab, Fitz Ander, Gerhard Strauss, Helmut Jehle, Heinz Schindler, Renate Seitz, Herta Atzkem, Wigant Wezler, Helmut Stadler, Harald Zapf.**

*(ACNSAS, fond Documentar, dosar nr. 8684, vol. 6 , ff. 7-10)*

*Bună  
Primit, în spirit luteran  
în Sibiu, în data de 2.10.1989*

Note

privind vizita în biserică noastră a delegației Comisiei sinodale a Bisericii Evanghelice luterane din Bavaria/RFG.

Delegația Comisiei sinodale a Bisericii Evanghelice luterane din Bavaria (RFG) compusă din:

Prof.univ.dr.Karl Heinz Schwab, președintele comisiei

Dr.Fitz Ander, vicepreședinte

Dr.Gerhard Strauss, consilier în comitetul de conducere al Bisericii Evangelice Luterane din Bavaria

Preotul Helmut Jehle, referent în comitetul de conducere

Decanul Heinz Schindler

Renate Seitz

Herta Atzkern

Wigant Welzer membri ai comisiei

Helmut Stadler

Harald Zapf

a fost primită în reședința episcopală joi, 5 octombrie 1989 la ora 11 de către episcopul Albert Klein în prezența vicarului episcopal dr. Christopher Klein și jurisconsultului Friedrich Gunesch.

Delegația a fost primită cu un cuvânt de salut din partea episcopului, în care au fost evocate relațiile vechi dintre cele două biserici și buna colaborare a reprezentanților lor în cadrul organizațiilor bisericești internaționale.

In numele delegației, președintele prof.dr.Schwab a exprimat mulțumirile delegației pentru primirea prietenească. S-a convenit ca la începutul con vorbirilor episcopul să dea o scurtă caracterizare a Bisericii evanghelice CA din RSR, a situației și problemelor ei actuale.

In expunerea sa episcopul a oferit oaspeților o privire generală asupra situației bisericii, numărul comunităților respectiv a parohiilor, al preoților și a felului cum funcționează slujirea în comunitățile mici, care nu au preotul propriu. A menționat scăderea numărului enoriașilor în comunitățile rurale prin migrarea forțelor de muncă în centrele industriale și prin emigrare și a amintit unele dificultăți ale parohiilor orășenești cu integrarea celor veniți de la țară precum și felul cum se rezolvă aceste probleme. A amintit în continuare amplarea tendinței de emigrare și dificultățile provenite prin pierderea continuă a membrilor parohiilor și a preoților, inclusiv prin pierderea de membri ale gremiilor de conducere.

Caracterizând prioritățile slujirii bisericești, episcopul a arătat că serviciul divin duminical și activitatea pastorală, propovăduirea evangheliei și administrarea Sfintelor taine este asigurată în toate cele 231 de comunități.

In al doilea rînd, dar de o importanță crescîndă, se încearcă să se ofere celor bătrîni, singuratici, nevoiași asistență duhovnicească și în caz de nevoie ajutorare, mai ales în mediul orășenesc unde cazurile de această natură sunt mai numeroase decît în mediul rural.

După ce s-a servit o cafea, paspeții au pus unele întrebări în legătură cu cele auzite, din perspectiva lor de străini.

1. Mulți dintre preoții evanghelici emigrați din România s-au stabilit în Bavaria. O mare parte rămîne ani de zile fără post. Dacă conducerea Bisericii evanghelice C.A. este mulțumită cu această situație?

Răspuns: Consistoriul Superior a rugat conducerea Bisericii evanghelice RFG (EKD) să nu se ia măsuri care vor avea ca efect mărirea puterii atractive asupra preoților noștri. Măsurile luate în consecință de Biserica Evangelică din RFG țin seama de acest deziderat. Ele prevăd că un preot, care părăsește parohia ce i-a fost încredințată, fără asentimentul conducerii, pierde drepturile obținute prin hirotonisirea sa. Cade în competența bisericii la care se prezintă preotul emigrat, de a hotărî dacă, de la ce dată și în ce condiții acest preot poate fi angajat, numai că angajarea să se facă printr-un procedeu oficial de reatribuirea drepturilor obținute prin hirotonisire. De regulă acest procedeu nu începe decît după expirarea termenului de trei ani necesari aclimatizării în mediul nou.

2. S-au pus întrebări privind organizarea și funcționarea Institutului teologic Protestant, secția Sibiu, numărul studenților, al cadrelor didactice, durată studiilor.

S-au dat răspunsurile cuvenite, care au fost primite cu mult interes.

3. S-au pus unele întrebări privind ajutorarea celor nevoiași în cadrul parohiilor.

In răspuns s-a arătat cum mai funcționează în comunitățile rurale vechiul sistem al vecinătăților și cum încearcă presbiteriile comunităților urbane, unde nu există vecinătăți, să se îngrijească de cei nevoiași, în special de bătrînii singuratici.

4. O altă serie de întrebări s-a referit la relațiile ecumenice ale bisericii noastre cu celealte culte, în special cu Biserica Ortodoxă Română și cu Biserica Romano-Catolică. S-a abordat problema căsătoriilor (căsniciilor) mixte, a serviciilor divine ecumenice și a altor activități existente în parte și în Bavaria.

S-au dat răspunsurile cuvenite arătînd în general că climatul ecumenic, care se bazează pe principiul egalității în drepturi a tuturor cultelor este caracterizat de străduințe serioase de înțelegere reciprocă și de colaborare în rezolvarea problemelor practice. Problemele doctrinei teologice sunt abordate în conferințele teologice interconfesionale, în cadrul cărora are

loc și pregătirea temelor stabilite de organizațiile bisericești internaționale.

Masa de prînz a fost servită de către decanul districtual Michael Schuller în casa parohială evanghelică C.A. din Gușterița. Au mai fost prezenți la masă și unii membri ai presbiteriului comunității bisericești evanghelice C.A. din Gușterița/Sibiu.

După masă oaspeții au vizitat cetatea bisericească evanghelică și lăcașul de cult evangelic din Cisnădioara precum și cetatea bisericească evanghelică C.A. din Cisnădie.

Cina a fost oferită oaspeților în casa de odihnă a bisericii noastre din Cisnădioara. La masă au mai participat și unii membri și funcționari ai Consistoriului Superior. Oaspeții au fost salutați de către vicarul episcopal prof. dr. Christoph Klein, care la sfîrșitul cuvîntului său de salut a rugat oaspeții să prezinte o privire de ansamblu asupra organizării și a muncii comisiei Sinodului Bisericii evanghelice luterane din Bavaria.

Răspunzînd invitației prof. dr. Karl Heinz Schwab, președintele comisiei, a oferit o scurtă privire generală asupra organizării, a funcționării și a problemelor abordate de către comisia sinodului, dar și de sinodul Bisericii evanghelice luterane din Bavaria în general. Această prezentare a fost urmărită cu deosebit interes, după care discuțiile au decurs într-o atmosferă cordială între comeseni pe teme particulare.

La orele 22,00 oaspeții s-au întapoiaț la Sibiu.

Vineri, 6 octombrie 1989

La orele 9,00 oaspeții, însotiti de jurisconsultul Friedrich Gunesch s-au deplasat în două grupuri la Apoldu de Sus și respectiv Miercurea Sibiului, ambele din județul Sibiu, unde au vizitat bisericile evanghelice C.A. din localitățile menționate. Oaspeților le-a fost servită o cafea la această scurtă întîlnire participind preoții cât și unii membri ai prezbiteriilor evanghelice C.A. din aceste două localități. La ora 12,00 oaspeții s-au întors la Sibiu și au servit masa de prînz la ora 13,00 la cantina institutului nostru teologic.

După amiază, la orele 14,00, oaspeții s-au deplasat în două grupuri la Mediaș și respectiv Biertan, însotiti de jurisconsultul Friedrich Gunesch.

Ei au fost întîmpinați de preoții comunităților noastre evanghelice CA din Mediaș și Biertan. În continuare li s-au arătat cetățile bisericești evanghelice din aceste două localități și au invitat oaspeții la o cafea, cu care ocazie au fost prezenți și unii membri ai prezbiteriilor evanghelice CA din localitățile mai sus amintite.

La ora 18,30 oaspeții s-au întors la Sibiu.

20

Cina le-a fost servită oaspeților în cantina institutului nostru teologic. Au participat și profesorii institutului nostru teologic, iar în discuțiile purtate au fost abordate probleme de învățămînt teologic, de perfecționare a personalului clerical, probleme de colaborare pe plan spiritual precum și problema folosirii femeilor în serviciul duhovnicesc.

Sîmbăta, 7 octombrie 1989

La orele 9,00 oaspeții, însoriti de prof.dr.Hans Klein s-au deplasat la Institutul teologic ortodox unde au fost întâmpinați de rectorul institutului, dr.Constantin Voicu, care le-a prezentat oaspeților acest institut.

La ora 10,00 oaspeții au plecat la Sîmbăta unde vor vizita mănăstirea de la Sîmbăta și unde vor servi masa de prînz.

După masa de prînz, oaspeții vor pleca spre Brașov pe ruta Făgăraș-Dacia-Brașov, unde vor fi cazati la un hotel din Brașov.

Nota privind această parte a vizitei delegației mai sus-amintite va fi înaintată după primirea rapoartelor respective.

Sibiu, la 7 octombrie 1989

Episcop

*A. Klein*

Albert Klein

Jurisconsult

*M. Gunesch*

Friedrich Gunesch

Mentuine,

Este în mijlocul discursului nostru de mulți  
deținute binecuvântarea domnului, în reprezentanță  
a preoților și prește din județul hîncești.  
Să se exprime în ajunul astăzi că:

Sacru.

- Se proiectează proiectul discursului să se  
aducă în numărul dezbaterii a sunătoare  
la domnul prește în implementare proiectivă a  
detinuturilor și pe baza constatării posibile  
de să situațiile proiecte de reorganizare  
adresătilor și ei, comunitățile preștelor reprezintă  
mușteni ai proiectei detinuturilor din 1985